FIŞA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituţia de învăţământ superior	Universitatea „Babeş-Bolyai” Cluj Napoca
1.2 Facultatea	Facultatea de Teologie Greco-Catolică Cluj-Napoca
1.3 Departamentul	Departamentul Blaj
1.4 Domeniul de studii	Teologie
1.5 Ciclul de studii	Master
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Teologie pastorală în comunitățile ecleziale (Blaj) Diplomă de master

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	**KMR0093 - Pastorală liturgică**						
2.2 Titularul activităţilor de curs	**Pr. Dr. Sorin Valer RUSSU**						
2.3 Titularul activităţilor de seminar	**Pr. Dr. Sorin Valer RUSSU**						
2.4 Anul de studiu	II	2.5 Semestrul	I	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităţilor didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	3	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	1
3.4 Total ore din planul de învăţământ	42	Din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	14
Distribuţia fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie şi notiţe					45
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate şi pe teren					30
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii şi eseuri					27
Tutoriat					10
Examinări					2
Alte activităţi:					19

3.7 Total ore studiu individual	121
3.8 Total ore pe semestru	175
3.9 Numărul de credite	7

4. Precondiţii (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	•
4.2 de competenţe	•

5. Condiţii (acolo unde este cazul)

5.1 De desfăşurare a cursului	•
5.2 De desfăşurare a seminarului/laboratorului	•

6. Competenţele specifice acumulate

Competenţe profesionale	• Pastorala liturgică deschide un orizont istoric şi de specialitate privind evoluţia şi nevoile de înnoire a expresiei liturgice în biserică, acomodată timpului de faţă; se remarcă progresul organic şi evoluţia formelor cultice în timp. • Absolvenţii au în final posibilitatea unei analize comparative a ritului şi ritualurilor sacramentelor şi sacramentalelor (Tainelor şi ierurgiilor), de distingere a cultului autentic de tradiţii asimilate precum şi de a justifica diferenţierile rituale şi confesionale apărute în timp. • Absolvenţii vor dobândi abilitatea de a explica sensul liturgiei şi de a aplica liturgia la realitatea concretă.

Competenţe transversale	• Pastorala liturgică oferă posibilitatea de înţelegere a diferenţierilor şi de adaptare la schimbările impuse de aggiornamentul liturgic necesar şi recomandat de Magisterul Bisericii. • Absolvenţii vor dobândi competenţe în a integra sensul liturgic strict creştin în cadrul mentalităţilor sociale şi religioase actuale.

7. Obiectivele disciplinei (reieşind din grila competenţelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	• Aprofundarea aspectelor liturgice legate de practicile sacramentelor şi a sacramentalelor existente în Biserica Greco-Catolică şi distincţiile faţă de alte confesiuni sau rituri; cercetarea legată de înţelegerea actuală a practicilor liturgice; utilizarea cultului liturgic ca mijloc fundamental în practica pastorală. Cursul este destinat atât masteranzilor care se pregătesc pentru a deveni preoţi, cât şi laicilor implicaţi în activitatea pastorală a Bisericii.
7.2 Obiectivele specifice	• Cunoaşterea derulării vieţii liturgice în Biserică precum şi a respectării normelor disciplinare care deosebesc uzul sacramentelor de practica sacramentalelor şi a diferitelor devoţiuni recepte sau introduse în uz de tradiţii populare sau asimilate de la alte rituri sau confesiuni. • Dobândirea capacităţii de a distinge cultul recept de asimilările aleatoare şi echilibrarea normelor canonice cu cele liturgice în folosul sufletesc al credincioşilor şi păstrarea purităţii ritului.

8. Conţinuturi

8.1 **Curs**	Metode de predare	Observaţii
C. 1.- Introducere. Prezentarea Fişei cursului. Terminologie. Sensul liturgiei. Simbolismul liturgiei. Bibliografia domeniului.	Expunere, explicare, orientare bibliografică, aplicaţii la practica pastorală	Cursurile sunt interactive
C. 2.- Centralitatea liturgiei. Mijloc de exprimare a religiozităţii; mijloc de sfinţire.	,,	,,
C. 3.- Liturgia în cadrul general al vieţii Bisericii. Gesturi, texte, formule, limbaj, imagini, cânt.	,,	,,
C. 4.- Raporturi: Liturgie – preot – operator pastoral – laic.	,,	,,
C. 5.- Locul liturgiei: biserică, parohie, suflet. Liturgia Bisericii „spaţiu sacru" de trăire a vocaţiei de creştin.	,,	,,
C. 6.- Sf. Liturghie. Aspecte liturgice-pastorale.	,,	,,
C. 7.- Sfintele Taine (Sacramentele). Aspecte liturgice-pastorale.	,,	,,
C. 8.- Ierurgiile (sacramentaliile). Aspecte liturgice-pastorale.	,,	,,
C. 9.- Liturgia între vechi şi nou, arhaic şi modernism. Modernism şi recuperarea tradiţiei liturgice într-o lume dinamică şi secularizată.	,,	,,
C.10.- Liturgie şi devoţiuni. Istoric. Actualitate.	,,	,,
C.11.- Liturgie şi Tipic bisericesc.	,,	,,
C12.- Liturgie şi pastoraţie.	,,	,,
C.13.- Care liturgie pentru secolul XXI?	,,	,,
C.14.- Oportunităţi. Propuneri. Concluzii.		

Bibliografie

Curs: *Pastorala liturgică,* trimis prin mail masteranzilor (de pregătit obligatoriu pentru examen).
BIBLIA sau Sfânta Scriptură

Catehismul Bisericii Catolice (partea liturgică), Arhiepiscopia Romano-Catolică de Bucureşti, 1993.
Conciliul Vatican II, *Constituţii, decrete, declaraţii* (*Constituţia despre liturgie "Sacrosantum Concilium",* ediţie revizuită, Arhiepiscopia Romano-Catolică, Bucureşti, 2000.
Codul Canoanelor Bisericilor Orientale, Presa Universitară Clujeană, Cluj, 2001.
Congregaţia pentru Bisericile Răsăritene, *Instrucţiune pentru aplicarea normelor liturgice ale Codului Canoanelor Bisericilor Răsăritene,* Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano, 1996 (altă ediţie: Ed. Logos, Oradea, 1996).
Congregazione per il Culto Divino e la Disciplina dei Sacramenti, *Direttorio su Pietà Popolare e Liturgia: Principi e Orientamenti,* Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano, 2002 (pe net).
Victor Szmigelski, *Liturgia,* Ediţie îngrijită şi studiu introductiv de Petru Magdău, Presa universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2008.
Ioan Vasile Botiza, *Elemente de liturgică creştină orientală,* Ed. Iuliu Haţieganu, Cluj-Napoca, 2005.
Tipicul bisericesc. Studiu asupra Tipicului Bisericii Române Unite cu Roma Greco-Catolice, Ed. Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuş, 2007 (A. Buzalic, C. Fărcaş, B. V. Buda).
RUSSU, Sorin Valer, *Sfintele Sacramente pe înţelesul credincioşilor,* ed. a II-a, Ed. Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuş, 2011.
BRANIŞTE, Ene, Manuale de Liturgică.
Cărţile liturgice.

8.2 Seminar / laborator	**Metode de predare**	**Observaţii**
S. 1.- Euhologiile „euharistice" în prima tradiţie creştină.	Alegere tema seminar. Bibliografie şi plan de lucru. Susţinere tema seminar.	Elaborarea lucrării conform metodologiei stabilite.
S. 2.- Credinţa eclezială şi liturgia	„	„
S. 3.- Itinerariu catehumenal	„	„
S. 4.- Riturile prebaptesimale din Sâmbăta Mare	„	„
S. 5.- Mirul, miruirea, binecuvântarea uleiului şi ungerea solemnă	„	„
S. 6.- Prima împărtăşanie - iniţiere	„	„
S. 7.- Pregătirea pentru celebrarea liturgică a Cununiei, moment de pastoraţie	„	„
S. 8.- Semnificaţia simbolică a ritualului Cununiei	„	„
S. 9.- Maslul – implicaţii liturgico-pastorale	„	„
S.10.- Înmormântarea: pastoraţie liturgică	„	„
S.11.- Mod de celebrare a liturgiei	„	„
S.12.- Particularităţi actuale ale liturgiei Bisericii Greco-Catolice.	„	„
S.13.- Liturgie şi devoţiuni ca mijloc pastoral	„	„
S.14.- Liturghia tineretului? Liturgia mai scurtă? Liturgia modificată? Liturgia actualizată?	„	„

Bibliografie suplimentară:

BRÂNZEU, Nicolae, *Hodogetica*, Lugoj, 1930.
CHIAPPETTA, Luigi, *Il manuale del parroco*, Edizioni Dehoniane, Roma, 1997.
MITROFAN, Ioan, *Sfintele Taine*, Ed. Buna Vestire, Blaj, 2005.
TAFT, F. Robert, *A partire dalla liturgia – Perché la liturgia che fa la Chiesa*, Lipa Edizioni, Roma, 2004.
TIA, Teofil, *Elemente de pastorală misionară pentru o societate post-ideologică*, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2003.

9. Coroborarea conţinuturilor disciplinei cu aşteptările reprezentanţilor comunităţii epistemice, asociaţiilor profesionale şi angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Pastorala liturgică aduce un spectru lărgit a înţelegerii sensurilor liturgiei Bisericii şi totodată o serie de elemente de comparaţie cu manifestări similare din alte biserici precum şi expresii liturgice din alte timpuri, cu justificarea acestora. În perspectivă aceste coordonate profesionale oferă persoanelor specializate un potenţial profesional capabil să înţeleagă şi să ofere explicaţii faţă de aspectul istoric al slujirii bisericeşti.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Însuşirea conţinutului.	Examen oral final.	50% din nota finală.
	Materialul din conţinutul căruia vor fi formulate întrebările de pe biletele de la examenul oral final de la sfârşit de semestru este: *Pastorala liturgică,* curs, trimis pe mail şi la secretariatul Departamentului.	verificare a cunoştinţelor	
10.5 Seminar/laborator	Participarea activă la dezbateri şi Elaborarea lucrării scrise	Evaluarea participării active la dezbateri şi Evaluarea lucrării scrise	50% din nota finală.
	Pentru a fi luată în considerare nota de la seminar este necesară obţinerea notei de trecere la examenul oral final de la sfârşit de semestru. Fiecare student va prelua direct de la titular la începutul semestrului o temă de seminar.	Prezentarea la examenul final este condiţionată de întocmirea lucrării de seminar, pe temele propuse de titularul cursului, dar şi de predarea acestuia titularului de curs - în format electronic înainte de prezentarea la examenul final.	
10.6 Standard minim de performanţă:			
• Însuşirea materialului de învăţat. • Probarea dezvoltării competenţelor specifice acumulate (profesionale, transversale). • Finalizarea lucrării de seminar. Obţinerea a minimum 5 puncte: 1 din oficiu, 4 puncte la curs + seminar.			

Data completării 02.10.2017

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în departament

02.10.2017

Semnătura directorului de departament